نام و نام خانوادگی:	باسمه تعالی سازمان آموزش و پرورش استان کردستان اداره ی آموزش و پرورش شهرستان دهگلان **دبیرستان نمونه پروین اعتصامی**	سوالات امتحانی درس : فارسی دوازدهم	
پایه و رشته:دوازدهم انسانی		تاریخ امتحان:۱۰/۲۸/	مهر آموزشگاه
زمان پاسخ گویی: ۷۰ دقیقه		ساعت امتحان : ۱۱/۳۰	
نام دبیر:		بارم : ۲۰نمره	
پاسخ نامه نیاز ندارد	تعداد صفحات:۴	تعداد سوالات :۲۷ سوال	

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱- معنای واژه های مشخص شده ی زیر را بنویسید. ۰/۷۵

الف- در نفیرم مرد و زن نالیده اند ب- بگرای چو شرزه شیر ارغند
ج- دست انابت به امید اجابت به درگاه حق بردارد

۲- برای واژه ی مشخص شده در مصرع (سریر ملک عطا داد کردگار تو را) یک برابر معنایی در این بیت بیابید . ۰/۵
برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند

۳- در این گروه کلمات دو مورد خطای املایی وجود دارد ، آن ها را بیابید و اصلاح کنید . ۰/۵
- محتسب و داروغه - کافور و ظماد – موسم ربیع – فایق و باصق – خوان بی دریغ

۴- شکل درست املایی کلمات داخل کمانک را انتخاب کنید . ۰/۵
عشق به هر جایی (مأوا - معوا - معوی) نکند . آیین طریق از نفس پیر (مغان –موغان-مقان) یافت .

۵- با توجه به بیت « گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد باا... کز آفتاب فلک خوبتر شوی » ۱
به سوالات پاسخ دهید .

الف : یک نمونه وابسته ی وابسته بیابید و نمودار پیکانی آن را رسم کنید .
ب – ضمیر «ت» در جانت چه نقشی دارد ؟

۶- این بیت را به دقت بخوانید و به سوالات مربوط به آن پاسخ دهید . ۱
ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز کان سوخته را جان شد و آواز نیامد
الف _ بیت چند جمله است ؟
ب- نقش دستوری واژه ی «عشق »را بیان کنید .
ج – حرف « را » در مصرع دوم چه نقشی دارد ؟
د -نقش کلمه ی آواز در جمله ی پایانی چیست؟

www-kanoon-ir

صفحه ی دوم فارسی دوازدهم

۷- با توجه به جمله ی « شهید ساجدی که روحیه ی خود را نباخته بود ، احداث خاکریز دوجداره را تنها راه حل می دانست ، پس خود دست به کار شد . » به این پرسش ها پاسخ دهید . ۱/۲۵

الف :الگوی « نهاد–مفعول– مسند - فعل» با کدام جمله از متن مطابقت دارد ؟ نقش ها را زیر کلمات بنویسید .

ب: کدام کلمه شاخص است؟

ج: یک نمونه وابسته ی وابسته بیابید و نوع آن را مشخص کنید .

۸- این بیت چند مفعول دارد ؟ مشخص کنید .

محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت ای دوست این پیراهن است افسار نیست ۰/۵

۹- در کدام گزینه نقش واژه ی « را »با سایر ابیات متفاوت است ؟ ۰/۵

الف – در عشق قدم نهادن کسی را مسلم است که با خود نباشد

ب- آن گاه بر بنده عاشق شود و او را گوید

ج- لیک کس را دید جان دستور نیست .

د- نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم.

۱۱ - در جمله ی زیرچند ترکیب وصفی و چند ترکیب اضافی وجود دارد ؟

« عصاره ی تاکی به قدرت او شهد فایق گشته و نخل خرمایی به تربیتش نخل باسق . ۰/۵

الف : چهار ترکیب اضافی – دو ترکیب وصفی ب – سه ترکیب وصفی - سه ترکیب اضافی

ج – دو ترکیب وصفی - دو ترکیب اضافی د – یک ترکیب اضافی - سه ترکیب وصفی

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱۲- به غزل هایی که محتوای آن ها بیشتر مسایل سیاسی و اجتماعی است.....می گویند . ۰/۲۵

۱۳-آرایه ی غالب این بیت « شانه می آید به کار زلف در آشفتگی آشنایان را در ایام پریشانی بپرس »

کدام یک از این آرایه هاست ؟ ۰/۲۵

(تشبیه – حسن تعلیل – اسلوب معادله – لف ونشر – کنایه)

۱۴-در گزینه های زیر کدام یک از آرایه های داخل کمانک به کار رفته است ؟

الف _ تو قلب فسرده ی زمینی از درد ورم نموده یک چند **(حسن تعلیل - جناس)**

ب – زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر بگو بسوز که بر من به برگ کاهی نیست . **(تشخیص – ایهام)**

ج –در کف ها کاسه ی زیبایی/ بر لب ها تلخی دانایی / شهر تو در جای دگر / ره می بر با پای دگر **(جناس تام – حس آمیزی)** ۱

د- نی حریف هر که از یاری برید پرده هایش پرده های ما درید **(جناس – تناقض)**

www-kanoon-ir

صفحه سوم سوالات دوازدهم انسانی

۱۵-هر کدام از آثار زیر مربوط به کدام شاعر یا نویسنده است ؟

الف : قصه ی شیرین و فرهاد ( )ب-مثل درخت در شب بارانی ( ) ۱

ج - فی حقیقت العشق ( ) د - فیه ما فیه ( )

۱۶- در بیت زیر حسن تعلیل به کار رفته یا لف و نشر آن را در جمله بیابید و توضیح دهید . ۰/۵

« با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت»

۱۷- مفهوم کنایه های مشخص شده در عبارات زیر بنویسید .

الف : زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر بگو بسوز که به <u>برگ کاهی نیست</u> ۰/۵

ب: بوی گلم چنان مست کرد که <u>دامنم از دست برفت.</u>

۱۸- در بیت زیر یک <u>تشبیه</u> بیابید و «<u>مشبه به</u> »آن را مشخص کنید .

« در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملتی که مردم صاحب قلم نداشت ۰/۵

۱۹- مصرع بعدی ابیات زیر را بنویسید .

الف – خواب و خورت ز مرتبه ی خویش دور کرد .....

ب – وین نغمه ی محبت بعد از من و تو ماند ۱

قلمرو فکری (۸ نمره)

۲۰- عبارات زیر را به فارسی امروزی برگردانید .

الف – هر نفسی که فرو می رود ممد حیات است. ۰/۵

ب- حیات از عشق می شناس و ممات بی عشق می یاب ۰/۵

پ- واصفان حلیه ی جمالش به تحیر منسوب . ۰/۵

ت- خاکی است رنگین شده از خون ضعیفان ۰/۵

ث – پرده ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد ۰/۵

ج - در شهر سرپری زدیم . ۰/۲۵

چ – تن زجان و جان ز تن مستور نیست . ۰/۵

ح- بگرای چو اژدهای گرزه ۰/۲۵

خ- در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملتی که مردم صاحب قلم نداشت . ۰/۵

www-kanoon-ir

صفحه ی چهارم فارسی دوازدهم

۲۱- شاعر در کدام بیت به مفهوم <u>ناپسندی مطلق مفهوم گناه و سطحی بودن نگاه مامور</u> اشاره دارد ؟ ۰/۲۵

الف_ گفت مستی زان سبب افتان و خیزان می روی گفت: جرم راه رفتن نیست ؛ره هموار نیست .
ب- گفت می بسیار خوردی زان سبب افتان و خیزان می روی گفت: ای بیهوده گو حرف کم و بسیار نیست.

۲۲- این سخن چه مفهومی را بیان می کند ؟
امپراتوری های بزرگ هم مثل انسان های بزرگ معمولا از سوء هاضمه می میرند . ۰/۵

۲۳- با توجه به این بیت به سوالات پاسخ دهید .
« آتش است بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد نیست باد »
الف : یک استعاره و یک تشبیه در بیت بیابید . ۱/۲۵

ب: نیست باد در هر کدام از دو مصرع به چه معناست ؟

ج: واژه ی آتش آرایه ی تکرار را ایجاد کرده است یا جناس تام ؟ توضیح دهید.

۲۴- بیت زیر بر کدام مفهوم دلالت دارد ؟
«دلا خموشی چرا ؟ چو خم نجوشی چرا؟ برون شد از پرده راز تو پرده پوشی چرا؟ » ۰/۲۵
الف – اعتراض و قیام ب – توصیه به سکوت ج- توصیه به شادی د – پوشاندن راز

۲۵- مفهوم مشترک این دو بیت را بنویسید .
الف : راستی را خاتم فیروزه ی ابو اسحاق خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود ۰/۵
ب: کاووس کیانی که کی اش نام نهادند کی بود و کجا بود ؟ کی اش نام نهادند

۲۶- این بیت پروین اعتصامی چه باور اجتماعی دوران خود را مورد نقد قرار می دهد ؟ ۰/۵
گفت: آگه نیستی کز سر در افتادت کلاه گفت: در سر عقل می باید بی کلاهی عار نیست

۲۷- این بیت را به دقت بخوانید و به سوالات مربوط به آن جواب دهید.
« هر که جز ماهی ز آبش سیر شد هر که بی روزی است ،روزش دیر شد ۰/۷۵
الف: منظور از ماهی در این بیت چیست؟

ب: روزی به چه معناست؟ و با کدام واژه از مصرع اول یکسان است ؟

www.ranoon.ir

کلید فارسی ۳	باسمه تعالی سازمان آموزش و پرورش استان کردستان اداره ی آموزش و پرورش شهرستان دهگلان **دبیرستان نمونه پروین اعتصامی**	سوالات امتحانی درس : فارسی دوازدهم تاریخ امتحان:۱۰/۲۸/ ساعت امتحان : ۱۱/۳۰ بارم : ۲۰نمره تعداد سوالات :۲۷ سوال مهر آموزشگاه
زمان پاسخ گویی: ۷۰ دقیقه		
نام دبیر:		
پاسخ نامه نیاز ندارد	تعداد صفحات:۴	

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱- معنای واژه های مشخص شده ی زیر را بنویسید. ۰/۷۵

الف- در نفیرم مرد و زن نالیده اند ب- بگرای چو شرزه شیر ارغند

ج- دست انابت به امید اجابت به درگاه حق بردارد

الف : فریاد ب- شیر خشمگین ج- توبه

۲- برای واژه ی مشخص شده در مصرع (سریر ملک عطا داد کردگار تو را) یک برابر معنایی در این بیت بیابید . ۰/۵

برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند

جواب : اورند

۳- در این گروه کلمات دو مورد خطای املایی وجود دارد ، آن ها را بیابید و اصلاح کنید .

- محتسب و داروغه - کافور و ظماد – موسم ربیع – فایق و باصق – خوان بی دریغ

جواب : ضماد و باسق ۰/۵

۴- شکل درست املایی کلمات داخل کمانک را انتخاب کنید .

عشق به هر جایی (مأوا - معوا - معوی) نکند . آیین طریق از نفس پیر (مغان –موغان-مقان) یافت . ۰/۵

۵- با توجه به بیت « گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد باا... کز آفتاب فلک خوبتر شوی » به سوالات پاسخ دهید .

الف : یک نمونه وابسته ی وابسته بیابید و نمودار پیکانی آن را رسم کنید .

نور عشق حق : مضاف الیه مضاف الیه ۱

ب – ضمیر «ت» در جانت چه نقشی دارد ؟

مضاف الیه

۶- این بیت را به دقت بخوانید و به سوالات مربوط به آن پاسخ دهید .

ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

الف _ بیت چند جمله است ؟ **۴ جمله**

ب- نقش دستوری واژه ی «عشق »را بیان کنید . **مفعول** ۱

ج – حرف « را » در مصرع دوم چه نقشی دارد ؟ **فک اضافه**

د -نقش کلمه ی آواز در جمله ی پایانی چیست؟ **نهاد**

www-kanoon.ir

صفحه ی دوم فارسی دوازدهم

۷- با توجه به جمله ی « شهید ساجدی که روحیه ی خود را نباخته بود ، احداث خاکریز دوجداره را تنها راه حل می دانست ، پس خود دست به کار شد . » به این پرسش ها پاسخ دهید . ۱/۲۵

الف :الگوی « نهاد–مفعول– مسند - فعل» با کدام جمله از متن مطابقت دارد ؟ نقش ها را زیر کلمات بنویسید .

شهید ساجدی: نهاد روحیه ی خود را : مفعول نباخته : مسند بود : فعل

ب: کدام کلمه شاخص است؟ شهید

ج: یک نمونه وابسته ی وابسته بیابید و نوع آن را مشخص کنید .

احداث خاکریز دوجداره . دوجداره صفت برای خاک ریز است

۸- این بیت چند مفعول دارد ؟ مشخص کنید .۳ مفعول

محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت ای دوست این پیراهن است افسار نیست ۰/۵

۹- در کدام گزینه نقش واژه ی « را »با سایر ابیات متفاوت است ؟ ۰/۵

الف – در عشق قدم نهادن کسی را مسلم است که با خود نباشد

ب- آن گاه بر بنده عاشق شود و او را گوید

ج- لیک کس را دید جان دستور نیست .

د- نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم.

۱۱ - در جمله ی زیرچند ترکیب وصفی و چند ترکیب اضافی وجود دارد ؟

« عصاره ی تاکی به قدرت او شهد فایق گشته و نخل خرمایی به تربیتش نخل باسق . ۰/۵

الف : چهار ترکیب اضافی – دو ترکیب وصفی ب – سه ترکیب وصفی - سه ترکیب اضافی

ج – دو ترکیب وصفی - دو ترکیب اضافی د – یک ترکیب اضافی - سه ترکیب وصفی

قلمرو ادبی (۵ نمره)

غزل اجتماعی

۱۲- به غزل هایی که محتوای آن ها بیشتر مسایل سیاسی و اجتماعی است.....می گویند . ۰/۲۵

۱۳-آرایه ی غالب این بیت « شانه می آید به کار زلف در آشفتگی آشنایان را در ایام پریشانی بپرس » کدام یک از این آرایه هاست ؟ ۰/۲۵

(تشبیه – حسن تعلیل – اسلوب معادله – لف ونشر – کنایه)

۱۴-در گزینه های زیر کدام یک از آرایه های داخل کمانک به کار رفته است ؟

الف _ تو قلب فسرده ی زمینی از درد ورم نموده یک چند (حسن تعلیل - جناس)

ب – زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر بگو بسوز که بر من به برگ کاهی نیست . (تشخیص – ایهام)

ج –در کف ها کاسه ی زیبایی/ بر لب ها تلخی دانایی / شهر تو در جای دگر / ره می بر با پای دگر (جناس تام – حس آمیزی) ۱

د- نی حریف هر که از یاری برید پرده هایش پرده های ما درید (جناس – تناقض)

www-ganoon-ir

صفحه سوم سوالات دوازدهم انسانی

۱۵-هر کدام از آثار زیر مربوط به کدام شاعر یا نویسنده است ؟

الف : قصه ی شیرین و فرهاد (نظامی) ب-مثل درخت در شب بارانی (شفیعی کدکنی) ۱

ج - فی حقیقت العشق (سهروردی) د -فیه ما فیه (مولوی)

۱۶- در بیت زیر حسن تعلیل به کار رفته یا لف و نشر آن را در جمله بیابید و توضیح دهید . ۰/۵

« با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت»

جیب من از مال تهی است و جام من از می تهی است . لف و نشر

۱۷- مفهوم کنایه های مشخص شده در عبارات زیر بنویسید .

الف : زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر بگو بسوز که به برگ کاهی نیست . بی ارزش است ۰/۵

ب: بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت. اختیار از خودم نداشتم

۱۸- در بیت زیر یک تشبیه بیابید و «مشبه به »آن را مشخص کنید .

« در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملتی که مردم صاحب قلم نداشت ۰/۵

دفتر مشبه به است

۱۹- مصرع بعدی ابیات زیر ر بنویسید .

الف – خواب و خورت ز مرتبه ی خویش دور کرد آن که رسی به خویشتن که بی خواب و خور شوی

ب – وین نغمه ی محبت بعد از من و تو ماند تا در زمانه باقی است آواز باد و باران ۱

قلمرو فکری (۸ نمره)

۲۰- عبارات زیر را به فارسی امروزی برگردانید .

الف – هر نفسی که فرو می رود ممد حیات است. هر دم یا نفس کشیدن ما مایه ی ادامه ی زندگی است . ۰/۵

ب- حیات از عشق می شناس و ممات بی عشق می یاب . ۰/۵

زندگی را در عشق بشناس و مرگ را در دوری از عشق

پ- واصفان حلیه ی جمالش به تحیر منسوب . ۰/۵

توصیف کنندگان زیبایی خداوند در توصیف او متحیر هستند

ت- خاکی است رنگین شده از خون ضعیفان . ۰/۵

این سرزمین مکانی است که انسان های زیادی برای آن فدا شده اند .

ث – پرده ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد . آبروی بندگان را به خاطر گناهان آشکارشان هم نمیبرد ۰/۵

ج - در شهر سرپری زدیم . توقف کوتاهی در این شهر داشتیم. ۰/۲۵

چ – تن زجان و جان ز تن مستور نیست . روح و جان برای هم ناشناخته و پنهان نیستند ۰/۵

ح- بگرای چو اژدهای گرزه . همانند اژدهای سمی حمله ور شو. ۰/۲۵

خ- در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملتی که مردم صاحب قلم نداشت .

هر ملتی که انسان های دانا و اهل علوم نداشته باشد در طول روزگار فراموش می شود . ۰/۵

www.kanoon-ir

صفحه ی چهارم فارسی دوازدهم

۰/۲۵ ۲۱- شاعر در کدام بیت به مفهوم ناپسندی مطلق مفهوم گناه و سطحی بودن نگاه مامور اشاره دارد ؟

الف_ گفت مستی زان سبب افتان و خیزان می روی گفت: جرم راه رفتن نیست ؛ره هموار نیست .

ب- گفت می بسیار خوردی زان سبب افتان و خیزان می روی گفت: ای بیهوده گو حرف کم و بسیار نیست.

۰/۵ ۲۲- این سخن چه مفهومی را بیان می کند ؟

امپراتوری های بزرگ هم مثل انسان های بزرگ معمولا از سوء هاضمه می میرند .

امپراتوری های بزرگ به این خاطر که از وضع درونی خود غافل مشوند از درون حکومت خود دچار فروپاشی می شوند؛ درست همانند ثروتمندان که به وضع گوارش خود رسیدگی نمی کنند و در آخر با درد سوء هاضمه می میرند .

۱/۲۵ ۲۳- با توجه به این بیت به سوالات پاسخ دهید .

« آتش است بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد نیست باد »

الف : یک استعاره و یک تشبیه در بیت بیابید .

بانگ نای آتش است تشبیه – آتش در مصرع دوم استعاره است

ب: نیست باد در هر کدام از دو مصرع به چه معناست ؟

نیست باد اول به معنی هوا و هوس نیست می باشد در مصرع دوم یعنی نابود شود

ج: واژه ی آتش آرایه ی تکرار را ایجاد کرده است یا جناس تام ؟ توضیح دهید.

۰/۲۵ تکرار چون در یک معنی به کار رفته است .

۲۴- بیت زیر بر کدام مفهوم دلالت دارد ؟

«دلا خموشی چرا ؟ چو خم نجوشی چرا؟ برون شد از پرده راز تو پرده پوشی چرا؟ »

الف – اعتراض و قیام ب – توصیه به سکوت ج- توصیه به شادی د – پوشاندن راز

۰/۵ ۲۵- مفهوم مشترک این دو بیت را بنویسید . هر دو بر ناپایداری قدرت و حکومت تاکید دارند.

الف : راستی را خاتم فیروزه ی ابو اسحاق خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود

ب: کاووس کیانی که کی اش نام نهادند کی بود و کجا بود ؟ کی اش نام نهادند

۰/۵ ۲۶- این بیت پروین اعتصامی چه باور اجتماعی دوران خود را مورد نقد قرار می دهد ؟

گفت: آگه نیستی کز سر در افتادت کلاه گفت: در سر عقل می باید بی کلاهی عار نیست

مهم نبودن ظاهر . ارزش و اعتبار عقل و خرد انسان و برتری آن بر ظاهر . قدیم بر سر داشتن کلاه شخصیت و اعتبار می آورد.

۰/۷۵ ۲۷- این بیت را به دقت بخوانید و به سوالات مربوط به آن جواب دهید.

« هر که جز ماهی ز آبش سیر شد هر که بی روزی است ،روزش دیر شد

الف: منظور از ماهی در این بیت چیست؟ انسان عاشق

ب: روزی به چه معناست؟ و با کدام واژه از مصرع اول یکسان است ؟ بهره ی از معرفت الهی – آب

www.kanoon-ir

با آرزوی بهترین ها ؛ قادری